Dr. Kovács Eszter kollégánk előadása a Buda visszafoglalásáról és a törökök kiűzéséről szóló cseh históriás énekekről

2025/09/25

Második alkalommal rendezték meg 2025. szeptember 16-án a HM Hadtörténeti Intézet, a PPKE-BTK Történelemtudományi Doktori Iskola és a PPKE „Felekezet és Identitás” kutatócsoportjának közös műhelykonferenciáját.

[1]

Második alkalommal rendezték meg 2025. szeptember 16-án a HM Hadtörténeti Intézet, a PPKE-BTK Történelemtudományi Doktori Iskola és a PPKE „Felekezet és Identitás” kutatócsoportjának közös műhelykonferenciáját a Bálna Honvédelmi Központban.

Az „Ő tanította a kezemet harcra, az ujjaimat viadalra…” – Vallás és háborúk kapcsolata II. című esemény előadásai a háborúk idején helytálló egyházi személyek tevékenységére, valamint a hadviseléshez kapcsolódó vallásos irodalomra fókuszáltak.

A konferencia egyik kiemelt előadója volt dr. Kovács Eszter, az MNMKK Országos Széchényi Könyvtár Régi Nyomtatványok Tárának munkatársa, aki *Isten irgalma, Lipót diadala. Buda visszafoglalása és a törökök kiűzése Magyarországról a cseh nyelvű históriás énekek tükrében* címmel tartott előadást. Részletesen bemutatta, hogy a magyarországi török harcok eseményei milyen széles körben jelentek meg a XVII. század végi cseh irodalomban, különösen a históriás énekek műfajában.

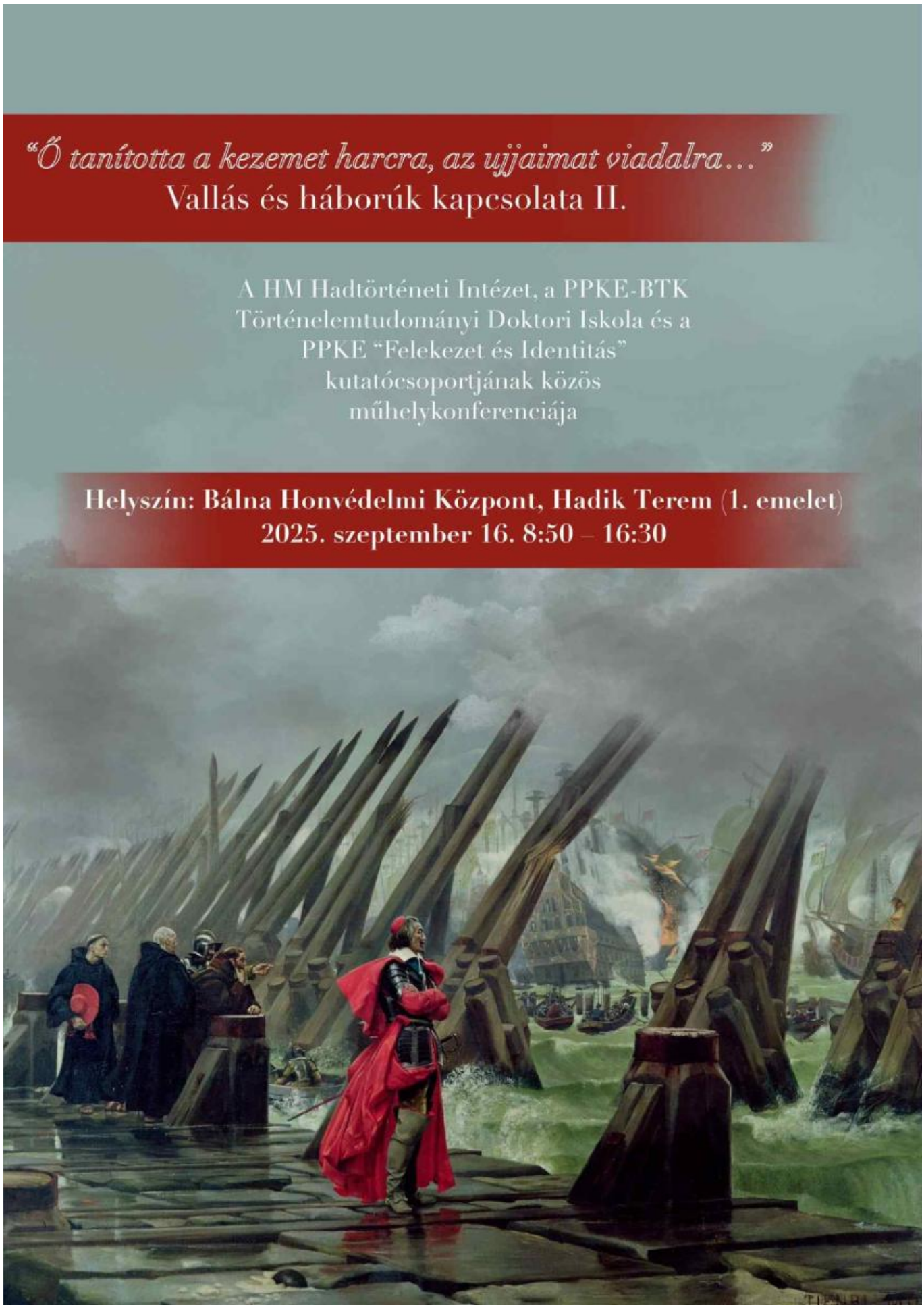
"Ő tanította a kezemet harcra, az ujjaimat viadalra…"
Vallás és háborúk kapcsolata II.
A HM Hadtörténeti Intézet, a PPKE-BTK
Történelemtudományi Doktori Iskola és a
PPKE "Felekezet és Identitás"
kutatócsoportjának közös
műhelykonferenciája
Helyszín: Bálna Honvédelmi Központ, Hadik Terem (1. emelet)
2025. szeptember 16. 8:50 – 16:30

[2]

Előadásában rámutatott, hogy az 1683 és 1699 közötti időszakban a históriás énekek jelentős számban terjedtek, ám magáról az eseményről – például Buda visszafoglalásáról – viszonylag keveset közöltek. Sokkal inkább az előzményekre helyezték a hangsúlyt: a keresztények bűnös életmódjára, az isteni figyelmeztetések elutasítására, és a török támadásokat mint isteni büntetést értelmezték.

Az énekmondók szerint a fordulat a hősies kitartás, az erkölcsi megjavulás és a szabadító vezérek – mint Sobieski János és Lotaringiai Károly – megjelenésével következett be, a győzelmeket pedig csodajelek kísérték. A diadal legfőbb letéteményese minden esetben Lipót császár, aki Isten után a legnagyobb dicsőséget kapta az énekekben.

Dr. Kovács Eszter hangsúlyozta, hogy a cseh nyelvű törökellenes irodalom a század második felében jelentős szemléleti változáson ment át. Az apokaliptikus értelmezések a csehtestvér egyház felszámolását követően eltűntek, a későbbi írások pedig már nem a végidők jeleként tekintettek a harcokra. Ugyanakkor továbbra is hangsúlyozták a lelki küzdelem és az erkölcsi fölény szerepét a fegyveres sikerek mellett. Az is jellemző változás volt, hogy míg korábban az utraquista és a csehtestvér szerzők adták a török háborúk lelkiségi hátterét elemző írások többségét, addig a XVII. század végén már kizárólag katolikus szerzők munkái jelentek meg, ami az interpretációban és a szimbolikában is tetten érhető.

A cseh históriás énekek így nemcsak irodalmi, hanem mentalitástörténeti szempontból is értékes forrásai annak, miként látták és értelmezték a kortársak a Magyarországon zajló törökellenes harcokat a XVII. század végén.

Kapcsolódó tartalom:

A konferencia programja [3]
2025/10/12 - 17:18

Forrás webcím: https://oszk.hu/hirek/dr-kovacs-eszter-kollegank-eloadasa-buda-visszafoglalasarol-es-torokok-kiuzeserol-szolo-cseh-historias-enekekrol_250916

Hivatkozások:
[1] https://oszk.hu/sites/default/files/Dr-Kovacs-Eszter_Felekezet-es-Identitas-konferencia_250916_1.jpg
[2] https://veritasintezet.hu/hu/esemenytar/o-tanitotta-a-kezemet-harcra-az-ujjaimat-viadalra-vallas-es-haboruk-kapcsolata-ii
[3] http://veritasintezet.hu/storage/files/vallaseshaboruk2Program.pdf
[4] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek
[5] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek-cimlapon